

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen 2019-02-12
Bengt Wittesjö

Ärendenummer 2019/00278
Dokumentnummer 2019/00278-1

Till Hälso- och sjukvårdsnämnden

Vaccination mot humant papillomvirus (HPV) för pojkar

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslås besluta att föreslå regionstyrelsen att föreslå regionfullmäktige

1. att Region Blekinge följer FoHM:s rekommendation om att införa HPV-vaccination för pojkar i årskurs 5-6.

Sammanfattning

HPV är en mycket smittsam könssjukdom som ger upphov till kondylom hos både pojkar och flickor, livmoderhalscancer hos kvinnor samt cancer i ändtarm, svalg och penis hos män.

Vaccination mot HPV erbjuds flickor i barnvaccinationsprogrammet sedan 2010, i första hand för att förebygga förekomst av livmoderhalscancer.

För att bryta smittkedjan och minska risken för andra HPV-orsakade cancerformer hos män bör vaccination även erbjudas pojkar. Detta bidrar även till minskad ojämlikhet mellan kön och familjer med olika ekonomiska möjligheter.

Region Blekinge och länets kommuner bör följa FoHM:s rekommendation och föreslås föregå regeringsbeslut om att införa HPV-vaccination för pojkar i årskurs 5-6.

Bakgrund

Sjukdomsinformation om HPV-infektion

Humant papillomvirus (HPV) är den vanligaste sexuellt överförbara infektionen i Sverige och övriga världen.

HPV-infektionen ger i de flesta fall inga symptom och läker ut av sig själv. Men infektionen kan också ge upphov till könsvårtor som kallas kondylom eller gynekologiska cellförändringar som kan leda till livmoderhalscancer.

Vad orsakar HPV-infektion och hur sprids det?

Humant papillomvirus är en grupp virus som omfattar mer än 100 olika typer varav cirka 40 kan orsaka kondylom (könsvårtor). HPV ligger även bakom de flesta fall av cellförändringar på livmoderhalsen där vissa kan vidareutvecklas till cancer. Minst 14 HPV typer klassificeras som högriskvirus och kan orsaka livmoderhalscancer och vissa andra cancerformer såsom cancer i ändtarmen, penis och tonsiller.

Papillomvirus smittar via direkt fysisk kontakt. De som drabbar könsorganen smittar då vanligen via samlag. Inkubationstiden anges till omkring två till tre månader för kondylom men för allvarliga cellförändringar och cancer ligger infektionen många år eller årtionden tillbaka i tiden. HPV är mycket smittsamt och de flesta människor infekteras med en eller flera olika typer av viruset någon gång i livet.

Kondylom

Kondylom sitter på eller i könsorganen. Oavsett lokaliseringen får man räkna med att virus finns överallt på slemhinnorna också i ändtarmsöppningen (anus) och i sällsynta fall även i munhålan. Om man varit fri från kondylom fyra till sex månader är det sannolikt att vårtvirusinfektionen har läkt ut och att man inte är smittsam. Man kan dock bli smittad igen med en ny HPV-typ.

Förebyggande åtgärder

Kondom utgör ett relativt säkert skydd mot sexuellt överförd HPV men smittan kan även överföras vid hudkontakt.

I Sverige kallas alla kvinnor från 23 till 50 år till gynekologisk cellprovskontroll vart tredje år. Mellan 50 och 64 år glesas kontrollerna ut till vart femte år. Cellprovskontroller är ett effektivt sätt att upptäcka cellförändringar och förebygga livmoderhalscancer. Antalet fall av livmoderhalscancer har mer än halverats sedan kontrollerna infördes på 1960-talet.

Vaccination mot HPV

Det finns numera tre vacciner mot HPV (Cervarix, Gardasil 4 och Gardasil 9). Alla vaccinerna skyddar mot HPV typ 16 och 18. Det är dessa typer som är vanligast bland de kvinnor som drabbas av livmoderhalscancer (omkring 70 procent av cancerfallen).

Gardasil 4 skyddar också mot HPV typ 6 och 11 vilka orsakar 90 procent av alla fallen av kondylom (könsvärtor) och Gardasil 9 mot ytterligare 5 HPV-typer. Vaccinerna läker inte ut en redan befintlig infektion och ska därför helst ges innan sexualdebuten.

HPV är vanligt i hela världen. I december 2014 hade över 60 av världens länder infört vaccinationsprogram mot HPV-infektion.

Sedan den 1 januari 2010 är vaccinering mot HPV införd i barnvaccinationsprogrammet i Sverige. Vaccin erbjuds i skolhälsovården till flickor i årskurs 5-6. Cirka åtta av tio flickor födda 2002 och 2003 är vaccinerade med minst en dos vaccin.

HPV-vaccin ingår i högkostnadsskyddet för kvinnor upp till 26 års ålder. Äldre kvinnor, pojkar och män får själva bekosta vaccinationen.

Catch-up vaccination

I Sverige erbjöds alla flickor födda 1993–1998 kostnadsfri vaccination med start 2012 i ett ikappvaccinationsprogram, så kallad catch-up, i landstingens regi. I september 2014 varierade vaccinationstäckningen i landstingen för en dos av HPV-vaccin i catch-up-programmet mellan 49 och 84 procent, enligt en utvärdering från Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten (FoHM) rekommenderar HPV-vaccination för pojkar

Det finns vetenskapligt underlag som visar att HPV-vaccin skyddar även unga män mot kondylom samt förstadier av cancer i ändtarmsöppningen (analcancer) och peniscancer. FoHM publicerade 2017 ett kunskapsunderlag där HPV-vaccination av pojkar bedöms hälsoekonomiskt motiverat motsvarande 375 tkr per vunnet livskvalitetsjusterat levnadsår (QALY) med utgångspunkt för det vaccin som hittills använts. Man räknar med att vaccination av pojkar kan förebygga cirka 120 cancerfall årligen varav hälften bland pojkar (motsvarar för Blekinges del en pojke och en flicka per år). Ett beslutsunderlag är lämnat till regeringen för beslut om att vaccinet ska ingå i det allmänna barnvaccinationsprogrammet.

I Danmark, Norge, Storbritannien, Österrike, Liechtenstein, USA, Australien och delar av Kanada ingår HPV-vaccination av pojkar i allmänna vaccinationsprogram.

Kostnad för HPV-vaccination av pojkar

HPV-vaccinet (Gardasil 4) är upphandlat nationellt och enligt FoHM:s beräkningar skulle den totala kostnaden för vaccin och elevhälsans insatser hamna på cirka 17,6 miljoner kronor, motsvarande cirka 330 tkr/år för Blekinges del (240 tkr för vaccinet och 90 tkr för elevhälsan). Om catch-up vaccination skulle erbjudas pojkar 13-18 år skulle det kosta 1,5-2 miljoner kronor förutsatt att alla pojkar accepterar vaccinationserbjudandet. Dessa siffror är beräknade utifrån det vaccin som varit upphandlat fram till och med 31/8 2019.

Därutöver krävs en överenskommelse mellan regionen och länets kommuner angående kostnadsfördelning och genomförande.

Från och med 1/9 2019 gäller ny nationell upphandling av HPV-vaccin (Gardasil 9) som täcker in ett större antal HPV-virus. Alla flickor kommer därefter att vaccineras med detta vaccin. Upphandlingen är överklagad till Kammarrätten varför priset än så länge är hemligt. Man får dock utgå från att vaccinkostnaden kommer att bli högre jämfört med nuvarande vaccin.

Genomförande av beslut

Ett eventuellt beslut att införa HPV-vaccination av pojkar förutsätter att länets kommuner samtidigt tillser att skolsköterskorna får möjlighet att genomföra vaccinationerna på samma sätt som för flickorna.

Bedömning

För att bryta smittkedjan och minska risken för andra HPV-orsakade cancerformer hos män bör vaccination även erbjudas pojkar. Detta bidrar även till minskad ojämlikhet mellan kön och familjer med olika ekonomiska möjligheter.

Region Blekinge och länets kommuner bör följa FoHM:s rekommendation och föreslås föregå regeringsbeslut om att införa HPV-vaccination för pojkar i årskurs 5-6.

Karlskrona enligt ovan

Lars Almroth
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Bengt Wittesjö
Smittskyddsläkare